

LA LEGENDE DU MARGOULLAT



Transmis par Benjamin Sandou (JJR 63)

Ce qui suit est une des variantes de la légende

En un temps fort lointain, bien avant les rois Hùng Vương, vivait dans les Hautes Montagnes une famille dont le fils était exigeant en tout. Pour lui, rien n'était assez beau, rien n'était bien fait. Ses parents s'en désolaient, mais ne savaient que faire, car telle était la lignée familiale. Ils lui cherchèrent pendant longtemps une épouse mais en vain. Ils moururent, non sans se soucier de leur fils.

L'Empereur de Jade eut pitié d'eux, et envoya sur terre une fée sous la forme d'une jeune fille particulièrement peu dotée par la nature. Cette jeune fille entra au service du fils en tant que servante. Elle ne parlait que peu, ne fréquentait le voisinage que lorsque c'était nécessaire, et le travail ménager seul semblait l'intéresser. Ceci convint fort bien au jeune homme qui ne se doutait de rien.



Approcha l'anniversaire du décès des parents, et comme chacun le sait, il fallait préparer des offrandes pour les esprits des décédés. Le jeune homme se plaignit alors à haute voix, ne sachant absolument pas comment procéder. La jeune servante l'entendit, et le calma : « Maître, ne soyez pas en proie au souci ; je m'occuperai de tout, et les mânes de vos parents seront dans la paix ». Le soir venu, la jeune servante alla dans la cour, reprit son apparence de fée, et fit ce qu'il fallait pour que du ciel tombassent toutes sortes de mets exquis devant servir d'offrandes. La cérémonie rituelle put se dérouler normalement. Le jeune homme, bien que fort satisfait, ne prêta pas plus d'attention à la servante, ni à son apparence peu engageante, ni à ses talents ménagers, pensant toujours à une femme idéale. Et un jour, il prit sa barque et alla sur la rivière, en quête de cette personne rêvée.

Après son départ, la servante reprit sa nature de fée, mais sous la forme d'une jeune fille d'une beauté divine. Le voisinage fut témoin de cette transformation, et comprit que c'était la jeune fille que recherchait depuis toujours le jeune homme. Au retour du jeune homme, les voisins se précipitèrent au ponton, et lui racontèrent immédiatement tout. Totalement surpris, le jeune homme courut vers la maison pour trouver la jeune servante. A sa vue, il en fut de suite littéralement envoûté, mais au moment où il voulut lui prendre la main, l'Empereur de Jade rappela vers les cieux la fée, bien que le jeune homme tentât de la retenir par un pan de sa robe, qui claqua.

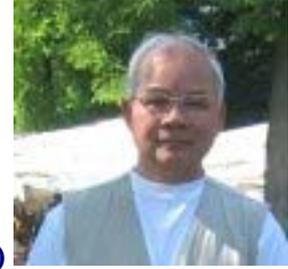


Effondré, il s'en fut partout, claquant de la langue pour imiter le dernier bruit de la présence de la fée, afin de la faire revenir, sans résultat aucun. A sa mort, l'Empereur de Jade, fort irrité par cet homme qui ne voyait jamais la vraie nature des choses, le transforma en un petit iguane : le margouillat. L'animal continua à faire claquer sa langue pour retrouver sa belle à jamais perdue. L'espèce proliféra, et c'est depuis ce temps que les habitants du royaume du Van Lang la voient parfois le soir, sur les parois des maisons et pailloles, et sont parfois importunés par ce petit bruit de la langue qui claque.

NDLR : notre condisciple Benjamin Sandou étudie le vietnamien à l'INALCO, nom actuel de l'Ecole Nationale des Langues Orientales(Langues O)

Voir page suivante une autre version, plus longue et en vietnamien, de cette légende

Une autre version, en vietnamien, de la légende du margouillat



Auteur inconnu-retransmis par Lai Nhu Bang (JJR 63)

Thạch Sùng - Vương Khải

Thạch Sùng, người ở Thanh Châu đời Tây Tấn, tên chữ là Quý Luân, hiệu là Tề Nô, thuở nhỏ có tư chất thông minh, nhiều mưu trí. Thân phụ là Thạch Bào, lúc gần chết, chia gia tài cho các con thì Thạch Sùng được phần ít nhất. Bà vợ thấy vậy hỏi chồng: - Tại sao không chia đều cho các con?

Thạch Bào đáp:

- Tuy bây giờ chia cho nó ít, nhưng ngày sau nó sẽ giàu hơn mấy đứa kia gấp bội.

Thạch Sùng lớn lên, được bổ làm quan Tu Vũ Lệnh, rồi sau đổi ra làm Thái Thú Dương Thành. Nhân vì có công đánh nước Ngô nên được vua phong làm An Dương Hầu.

Vua Tấn Vũ Đế thấy Thạch Sùng có tài, cho làm Thứ Sử Kinh Châu. Lúc ở Kinh Châu, Thạch Sùng tư thông với lũ cường đạo, cướp của những người đi buôn, nên chẳng bao lâu, Thạch Sùng trở nên đại phú. Về sau, Thạch Sùng được thăng Thái Bộc và Vệ Úy.

Thạch Sùng cất một biệt thự rất tráng lệ ở Lũng Kim Cốc, thường hội họp bạn bè ở đây để ăn nhậu chơi bời.

Càng ngày Thạch Sùng càng giàu có, xây cất lầu các nguy nga, giảng toàn gấm vóc, đồ trân quý nhiều không kể hết, tài sản to lớn, thiên hạ vô song.

Thời bấy giờ có quan Hậu Tướng Quân là Vương Khải, em của Hoàng Hậu, nhà cũng rất giàu, xa xỉ vào bậc nhất.

Một hôm, Vương Khải và Thạch Sùng cạnh tranh nhau về sự giàu có. Vương Khải nói:

- Tôi lấy đường làm tro.

Thạch Sùng lại nói:

- Tôi lấy nến làm củi.

Vua nghe vậy liền phán:

- Lời nói không lấy gì làm bằng, muốn biết ai hơn kém thì phải lấy những thứ quý như thế đem ra, hễ ai nhiều thì được.

Vương Khải bèn lấy trướng lụa đem ra trải đường được 40 dặm. Thạch Sùng cũng đem trướng lụa ra trải, dài được 50 dặm. Thế là Thạch Sùng thắng Vương Khải một keo.

Vương Khải lại dùng phấn đá đổ quét vôi nhà. Thạch Sùng lại dùng hồ tiêu.

Các quan trong triều thấy Thạch Sùng đều hơn nên rất khen ngợi. Vua thấy Vương Khải kém thế nên tặng cho Vương Khải một cây san hô cao hai thước. Vương Khải liền đem cây san hô ra thi. Thạch Sùng liền lấy cây Ngọc Như Ý đập cây san hô ấy vỡ tan. Vương Khải cả giận nói:

- Túc hạ không có của quý như thế mà đem thi, nên mới đập cây san hô của tôi, vậy phải tính sao mới được?

Thạch Sùng vội đáp:

- Xin Ngài đừng vội giận, tôi xin đèn cây khác lớn hơn.

Nói rồi xin trở về nhà đem đến bốn cây san hô đều cao bốn thước, sáng rực, lấy một cây đèn cho Vương Khải.

Các bạn hai bên đều xin hòa, ai trở về nhà nấy.

Vua Tấn Vũ Đế chết, Thái tử lên nối ngôi, tức là Tấn Huệ Đế. Vua nhu nhược nên quyền hành về tay Thân Vương. Sau Giả Hậu mưu giết Thái Hậu và các Thân Vương mà tranh quyền, thành ra một cuộc nội loạn.

Có một Thân Vương là Triệu Vương Tư Mã Luân, lừa đem quân vào cung, bắt vua Huệ Đế phải bỏ Giả Hậu, rồi bắt Giả Hậu giết đi, bình được mối loạn Giả Hậu, nắm giữ binh quyền. Tư Mã Luân làm Tướng Quốc, tin dùng một đưa gia thần là Tôn Tú.

Tôn Tú nghe nói Thạch Sùng có nàng ái cơ tên là Lục Châu, nhan sắc xinh đẹp lạ thường, lại thêm cầm kỳ thi họa đều giỏi, múa hát rất hay, vẫn được Thạch Sùng yêu mến, để ở riêng trên lầu Kim Cốc. Tôn Tú lập tức sai sứ đến bắt.

Khi sứ đến, Thạch Sùng ra tiếp. Sứ nói:

- Tôi được lệnh đến đây bắt nàng Lục Châu. Xin Ngài đưa Lục Châu ra đây tôi rước về dâng cho Tướng Quốc.

Thạch Sùng đáp:

- Không được, Lục Châu là ái cơ của ta, dẫu thế nào cũng không cho bắt được.

- Quân hầu am hiểu sự đời, sao không nhận rõ thời thế hiện nay, nếu cưỡng lại ắt có vạ to. Quân hầu nên nghĩ lại.

Thạch Sùng nhứt định không nghe. Sứ phải trở về báo lại với Tôn Tú. Tôn Tú cả giận, vào bầm với Tư Mã Luân:

- Thạch Sùng có ý phản, ý thế giàu có âm mưu làm loạn, nếu bây giờ không trừ, sau hối không kịp.

Tướng Quốc Tư Mã Luân nói:

- Nếu thế thì cứ bắt nó giết đi.

Tôn Tú được lệnh, đem 200 quân đến vây nhà Thạch Sùng. Thạch Sùng đang ở trên lầu với nàng Lục Châu, thấy quân kéo đến đồng hô lên rằng:

- Có lệnh bắt Thạch Đại nhân, xin Ngài xuống lầu ngay.

Thạch Sùng cả sợ nói:

- Tôi vì nàng mà bị tội, không rõ họ bắt tôi đem đi đâu?

Lục Châu khóc thưa rằng:

- Quân hầu đã vì thiếp mà phải tội thì thiếp cũng vì Quân hầu mà chết. Thiếp xin chết trước chớ mặt nào lại vào cửa khác để nhục đến Quân hầu.

Nói rồi nàng nhảy từ lầu cao xuống đất tự tử.

Bọn lính vào bắt Thạch Sùng đưa ra pháp trường.

Biết mình phải chết, Thạch Sùng khóc mà than rằng:

- Không biết gia tài của tôi sẽ vào tay ai?

Quan Giám sát nói:

- Đã biết tiền của và gái đẹp hay làm họa cho người, sao không tính đi từ trước?

Thạch Sùng bị chém chết, gia sản bị tịch thu.

Tương truyền, Thạch Sùng chết uất ức, khí uất không tan hóa thành con thần lằn, cứ tắc lưỡi như tiếc của hoài. Vì vậy con thần lằn được gọi là con Thạch sùng.

Cũng có sách khác chép rằng:

Vương Khải và Thạch Sùng tổ chức đấu phú với nhau trước mặt vua và bá quan, giao kết nếu ai thua thì phải giao gia sản cho người thắng cuộc. Hai người cùng đem của quý ra, nhưng đều bằng nhau. Cuối cùng Vương Khải đem ra cái nồi đất. Thạch Sùng tìm mãi trong kho không có món này nên phải chịu thua cuộc. Thạch Sùng bị mất hết của cải, nên rất tức tối, buồn rầu sanh bệnh mà chết. Hồn uất ức không tan, hóa thành con thần lằn tắc lưỡi tiếc của.

Thơ của Lý Thái bạch:

Vương Khải đôn rân nghe nghĩ thiệt,

Thạch Sùng tiếng dậy tưởng thêm càng.

Trong bài phú Giác Mê Khải Ngộ, Đức Lý viết:

Kìa Bá Di Thúc Tề mượn cảnh không, mà dứt rồi mối tề,

Nọ Thạch Sùng Vương Khải cũng danh tiếng, ai có kể ra gì.

Khách lánh trần sẵn đuốc Tào Hóa kíp lặn đi,

Đường chánh đạo hiệu vô vi cứu khổ.



NDLR : Notre condisciple Lai Nhu Bang anime avec d'autres personnes le site Chim Việt Canh Nam (voir « liens » sur le site de l'AEJRR)